

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Katrin Jõesalu
Siseministeerium
rrleping@siseministeerium.ee

Teie 06.11.2025 nr

Meie 27.11.2025 nr 2.3-8/25/3646-2

Vastus järelepärimisele

Täname, et olete pöördunud Andmekaitse Inspektsiooni (AKI) poole seoses Vene Föderatsiooni asutuse sooviga saada rahvastikuregistrist isikuandmeid ning arvestades, et Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vaheline õiguslase koostöö leping tsiviil-, perekonna- ja kriminaalasjades on denonsseeritud (RT I, 03.04.2024, 1).

Esmalt selgitame, et AKI ei saa selgitustaotlusele vastates anda konkreetset siduvat õiguslikku hinnangut teatud isikuandmete töötlemise protsessile, see on võimalik ainult järelevalvemenetluses. Märjukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse §-st 3 tulenevalt on AKI-l kohustus anda õiguslaseid selgitusi asutuse tegevuse aluseks olevate õigusaktide ning asutuse pädevuse ja õigusloome tegevuse osas. Seetõttu on järgnevalt toodud üldised selgitused isikuandmete kaitse põhimõtete kohta.

Euroopa Komisjon ei ole teinud Vene Föderatsiooni suhtes kaitse piisavuse otsust IKÜM artikli 45 tähenduses. Kui kaitse piisavuse otsus puudub, võib kolmanda riigi andmetöötlejale edastada isikuandmeid vaid juhul, kui on sätestatud asjakohased kaitsemeetmed.

Isikuandmete edastamist kolmandatesse riikidesse on võimalik õigustada IKÜM artikli 46 alusel üksnes juhul, kui andmete eksportija suudab tagada asjakohased kaitsemeetmed, mis tagavad andmesubjektidele kaitsetaseme, mis on sisuliselt võrdväärne Euroopa Liidus kehtiva tasemega. Selliste kaitsemeetmete hulka kuuluvad eelkõige Euroopa Komisjoni vastuvõetud standardsed andmekaitseklauslid, siduvad kontsernisisesed eeskirjad, sertifitseerimismehhanismid või järelevalveasutuse kinnitatud lepingu tüüptingimused. Vene Föderatsiooni puhul ei ole nende instrumentide kasutamine võimalik mitmel omavahel seotud põhjusel.

Esiteks ei ole AKI-le teada, et Vene Föderatsiooni õigusraamistik ning praktika pakuksid sellist garantiid, et andmesubjektide õigusi ja isikuandmete kaitset käsitatakse või tagatakse viisil, mis vastaks IKÜM-i printsiipidele. Riiklikud asutused omavad Vene Föderatsioonis ulatuslikke volitusi isikuandmetele juurdepääsuks nii kriminaalmenetluse, riikliku julgeoleku kui ka muudel eesmärkidel, ilma et sellise juurdepääsu üle toimiks sõltumatu ja tõhus järelevalve. Andmesubjektidel, sh välisriigi kodanikel, puuduvad realistlikud õiguskaitsevahendid, millega vaidlustada riigiasutuste tegevust või nõuda nende tegevuse läbipaistvust. Selline olukord tähendab, et IKÜM artikkel 46 instrumentide täitmine on kaheldav, sest andmete importijal võib

olla keeruline tagada kohustuste täitmist omaenda siseriiklikust õigusest tulenevate piirangute tõttu.

Teiseks ei ole avaliku sektori asutustel omavahel võimalik sõlmida IKÜM artikkel 46 kaitsemeetmeid selliselt, nagu õigusaktid ette näevad. Lepinguõiguslikud mehhanismid, eeskätt standardsed andmekaitseklauslid, on mõeldud olukordadeks, kus pooled saavad võtta endale õiguskaitsega tagatavaid lepingulisi kohustusi. Kolmanda riigi avalik-õiguslik asutus ei ole aga oma positsiooni tõttu võimeline tagama, et ta täidab EL õigusaktist tulenevaid lepingutingimusi, sealhulgas kohustust piirata riigiasutuste juurdepääsu andmetele või tagada edastatud andmete töötlemisel sõltumatu järelevalve võimaldamine.

Kuna IKÜM artikkel 45 ja 46 edastamise alused ei ole käesoleval hetkel kohaldatavad, saaks kõne alla tulla IKÜM artiklis 49 sätestatud edastamisaluste kasutamine. Nimetatud erandid on oma olemuselt erandlikud ja mõeldud üksikjuhtudeks, mitte järjepidevaks ega ulatuslikuks andmete edastamiseks. Avaliku sektori asutuste puhul võib teatud juhtudel kõne alla tulla artikli 49 lõike 1 punktis d sätestatud oluline avalik huvi. Sellise edastuse eelduseks on aga, et oluline avalik huvi tuleneb liidu või liikmesriigi õigusest ja edastus on vajalik ning proportsionaalne.

Hetkel ei sisalda Eesti õigus sätet, mis looks õigusliku aluse rahvastikuregistri andmete edastamiseks Vene Föderatsioonile olulise avaliku huvi argumendil. Sellest tulenevalt ei ole avalikul sektoril andmete edastamisel võimalik artikkel 49 lõike 1 punkti d praegusel juhul kohaldada.

Lisaks eelnevale, Euroopa Andmekaitsekoostöökoostöö (EAKN) on oma 12. juuli 2022 avalduses¹ rõhutanud, et pärast Euroopa Kohtu Schrems II otsust² ning vastavalt EAKNi soovitusel edastusvahendeid täiendavate meetmete³ kohta peavad andmete eksportijad hindama, kas kõnealuse edastuse kontekstis esineb Vene Föderatsiooni kehtivas õiguses ja/või praktikas midagi sellist (eriti seoses isikuandmetele juurdepääsuga Vene Föderatsiooni avaliku sektori asutuste poolt, eeskätt kriminaalõiguse jõustamise ja riikliku julgeoleku eesmärkidel), mis võiks kahjustada edastusvahendiga ette nähtud asjakohaste kaitsemeetmete tõhusust. Kui selline olukord on ettenähtav, peavad andmete eksportijad kindlaks tegema ja rakendama täiendavad meetmed, mis on vajalikud selleks, et tagada andmesubjektidele kaitsetase, mis on sisuliselt võrdväärne Euroopa Majanduspiirkonnas tagatud kaitsega. Kui hindamise tulemusel selgub, et nõuete täitmine ei ole (või enam ei ole) tagatud ning täiendavaid meetmeid ei ole võimalik rakendada, on andmete eksportijad kohustatud andmete edastamise peatama.

Lisaks eelnevale, nagu ka ise viitate, on Vene Föderatsioon isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse konventsiooni (Konventsioon nr 108) osalisriik. Sellest hoolimata ei saa seda käsitleda IKÜM-iga samaväärset kaitset tagava alusena. Konventsiooniga ühinemine ei taga riigisisest õigusraamistikku, mis vastaks IKÜM-i detailsele ja ulatuslikule kaitsetasemele, ega muuda andmete edastamist iseenesest lubatavaks.

---

¹ Statement 02/2022 on personal data transfers to the Russian Federation, [edpb_statement_20220712_transferstorussia_en.pdf](#)

² Euroopa Kohtu 16. juuli 2020 otsus C-311/18

³ Soovitused 01/2020 edastusvahendeid täiendavate meetmete kohta, et tagada vastavus isikuandmete kaitse ELi tasemega, [EDPB_Recommendations_202001\(Vo.2.0\)_ET_CLEAN.docx](#)

Võttes arvesse eespool esitatud asjaolusid, tuleb tõdeda, et Vene Föderatsioonile isikuandmete edastamine oleks lubatav vaid IKÜMi V peatüki tingimusi täites. Käesoleval hetkel puudub Euroopa Komisjoni tehtud kaitse piisavuse otsus ning asjakohaste täiendavate kaitsemeetmete rakendamisel tuleb andmete eksportijal hinnata, kas kolmanda riigi kehtivas õiguses on midagi sellist, mis võib kahjustada edastusvahendiga ette nähtud asjakohaste kaitsemeetmete tõhusust. IKÜM artikkel 49 alusel on edastamine lubatud vaid väga piiratud juhtudel ja üksnes siis, kui kõik erandi kohaldamise tingimused on kumulatiivselt täidetud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kirsika Nigul

nõunik

peadirektori volitusel